



Het Utrechts Kamerkoor

**Oost & West**

**20 20**

Rachmaninov  
Sviridov  
Stravinsky  
Schnittke



Bruckner  
Manneke  
Pärt  
Gjeilo

# Nieuwjaarsconcert

onder leiding van Bauwien van der Meer

Geertekerk Utrecht, 1 januari 2020, 15:00 uur

## **Programma**

<i>Ghospodì Svjatyj Bože</i>	<i>Georgy Sviridov (1915-1998)</i>
<i>Locus Iste Christus factus est Os justi</i>	<i>Anton Bruckner (1824 - 1896)</i>
<i>Ave Maria</i>	<i>Igor Stravinsky (1882 – 1971)</i>
<i>Gedichten</i>	
<i>Bogoroditse Devo</i>	<i>Igor Stravinsky</i>
<i>Bogoroditse Devo</i>	<i>Sergei Rachmaninov (1873-1943)</i>
<i>Psalm 122 Cantique de Simeon Psalm 121</i>	<i>Daan Manneke (1939)</i>
<i>Gedichten</i>	
<i>Da pacem Domine</i>	<i>Arvo Part (1935)</i>
<i>Northern Lighths</i>	<i>Ola Gjeilo (1978)</i>
<i>Drei geistliche Gesänge</i>	<i>Alfred Schnittke (1934-1998)</i>

Aan dit concert doen de volgende zangers mee:

### **Sopranen**

Yvonne van Iersel  
Maike Scharck  
Caroline de Boer  
Anja van Velzen

### **Tenoren**

Bert de Vries  
Pim de Groot  
Marcel Doornweerd

### **Alten**

Els Pennewaard  
Xana van Jaarsveld  
Paulien Özdemir  
Petra Moors  
Marjan Vernooij

### **Bassen**

Jacques Bedaux  
Gerard van Buuren  
Michiel Angenent  
Jan Douwstra

## Inleiding

Hartelijk welkom bij het derde nieuwjaarsconcert van het Utrechts KamerKoor. Op een middag als deze is er weinig cultureels te beleven in de stad. Om daar enige verlichting in aan te brengen geven wij elke twee jaar op 1 januari een nieuwjaarsconcert.

Inmiddels gaat ons koor, dat op 6 januari 1952 onder de naam Viva la Musica werd opgericht, zijn 68<sup>e</sup> levensjaar in en hebben we over 5 dagen dus weer een nieuwjaarsdag. Hoewel UKK een eerbiedwaardig verleden heeft waarin veel is gebeurd, is een korte terugblik op het afgelopen jaar hier toch wel op zijn plaats, want er is vrij veel veranderd. Zo heeft een relatief flink aantal koorleden ons koor verlaten om allerlei (privé)redenen, maar zijn er ook nieuwe leden toegetreden. Door deze wisseling van leden stond het werken aan een hernieuwde koorklank de afgelopen tijd centraal. De overgang naar een andere repetitieruimte met een betere akoestiek heeft daar zeker bij geholpen. En vandaag kunt u vaststellen wat het resultaat van ons werken is. Waarbij we opmerken dat er ook nu nog ruimte is in onze stemgroepen, met name bij de tenoren. De belangrijkste verandering voor het koor was het aantreden begin mei van Bauwien van der Meer als onze nieuwe dirigent. Verandering van dirigent heeft een belangrijke impact op een koor en in ons geval nog temeer omdat Bauwien zelf ook zangeres is en dus precies weet waar de schoen bij het zingen kan wringen, hoe een in de hoogte benepen klank te ontplooiën valt en een in de diepte bedrukte klank te verlichten. UKK gaat, kortom, na een veelbewogen 2019 met hernieuwd enthousiasme het nieuwe jaar in. U hoort van ons.

In ons derde nieuwjaarsconcert brengen wij vanmiddag liederen van componisten uit Oost en West, uit Rusland en de EU. Het idee erachter is om beide het komend uur tegen de keer in juist bij elkaar te brengen waar ze in het jaar 2020 alleen verder van elkaar verwijderd lijken te raken, de verschillen met elkaar enkel uitvergroot lijken te worden en de overeenkomsten weggestopt. Ook in muzikaal opzicht zijn Rusland en West-Europa dikwijls tegenpolen van elkaar, maar voor ons is dat een

reden temeer om ze elkaar vanmiddag te laten ontmoeten. Want ook tegenpolen hebben hun overeenkomsten.

Zo zijn kerk en geloof in zowel Rusland als West-Europa grote inspiratoren (geweest) van de ontwikkeling van de muziek, maar heeft de Russische muziek een veel sterker mystiek karakter. Het voert te ver hier uitgebreid op in te gaan, maar enige citaten uit “Natasja’s dans” van Orlando Figes<sup>1</sup> kunnen dit toelichten: Waar “de westerse kerken [...] hun theologie hebben gebaseerd op een beredeneerd godsbegrip, geloofde de Russische Kerk dat God niet met de menselijke geest begrepen kan worden. Over Hem spreken in menselijke termen doet afbreuk aan het mysterie van zijn openbaring.” “De Russische Kerk is haar liturgie [...]. De Russische orthodoxe dienst is heel emotioneel en is doordrenkt van de geest van het Russische volk. Veel van de beste Russische kunst en muziek is er ontstaan [...].” “De liturgie is nooit zo hiërarchisch geworden als in het middeleeuwse Westen is gebeurd. Kerkbanken en gereserveerde plaatsen [...] zijn onbekend.” Gelovigen lopen vrij rond en staan af en toe stil “om een kruisteken te slaan voor de verschillende iconen. Zo ontstaat een sfeer die veel weg heeft van een druk marktplein.” De Russische dienst heeft prachtige recitatieven en koorzang. “De gehele liturgie wordt gezongen, waarbij de sonore bas van de voorganger wordt afgewisseld met de gezangen van het koor. Het orthodoxe verbod op instrumentele muziek heeft geleid tot een opmerkelijke ontwikkeling van kleur en variëteit in de vocale kerkmuziek.” “Net als in de volksmuziek wordt in de *znamenny*<sup>2</sup> de melodie voortdurend herhaald”, - iets wat tot religieuze extase kon leiden.

Een ander verschil is te vinden in de interne verschillen binnen de kerk en hun invloed op de kerkelijke muziek<sup>3</sup>. Waar deze verschillen in het westen vooral gebaseerd zijn op verschil in doctrine en moraal, is dat in het

---

<sup>1</sup> Orlando Figes, *Natasja’s dans. Een culturele geschiedenis van Rusland*. Nieuw Amsterdam, 2019, p.297-299.

<sup>2</sup> recitatieven

<sup>3</sup> Figes, p. 301.

oosten op de rituelen van de Kerk, die in elke nationale kerk (Slavisch-orthodox, Grieks-orthodox, Russisch-orthodox<sup>4</sup>) hun eigen uitdrukking kennen. En juist die rituelen zijn van essentieel belang in de liturgie en haar muziek.

De muziek die UKK vanmiddag ten gehore brengt, betreft alleen religieuze (koor)muziek uit oost en west. Vandaar dat we ons hiertoe beperken en alleen een paar verschillen hebben aangestipt. Hopelijk kunt u ze thuisbrengen wanneer u naar deze uitvoering luistert. En het zij gezegd, belangrijker dan de verschillen is uiteraard de overeenkomst: hun beider pracht.

In de volgende paragraaf gaan wij in op de componisten van wie wij muziek uitvoeren. Vervolgens treft u de vertalingen van de muziekteksten aan. Ook de gedichten die ter ontspannende afwisseling voor zowel koor als worden voorgedragen zijn in dit boekje opgenomen.

## Componisten

**Igor Fjodorovitsj Stravinsky** werd geboren in 1882 in Oranienbaum bij St. Petersburg. Opgevoed in een streng Russisch-orthodox geloof, kreeg hij op negenjarige leeftijd zijn eerste pianolessen. In 1909 werd hij opgemerkt door de Russische balletimpresario Serge Diaghilev, die hem de meest verschillende opdrachten voor balletcomposities gaf. Van 1910 tot 1914 leefde hij afwisselend in Oestiloeg (in het uiterste zuidwesten van Rusland) en in Clavens (Zwitserland). Van 1920 tot het begin van de Tweede Wereldoorlog verbleef hij in Frankrijk, daarna vestigde hij zich in Hollywood. De muziek uit de eerste creatieve periode van de componist is sterk door het Russische volkslied beïnvloed. Stravinsky vertoont een bijzondere voorkeur voor ballet en voor de historische stijlparodie. Hij neemt bewust stijlelementen van het vroegromantische Italiaanse melodrama over. Zijn vriendschap met Ravel en Debussy leidde ertoe, dat hij zich een tijd lang ook van impressionistische stijlidealën bediende. Omstreeks 1920 begint zijn neoclassicistische periode, die ongeveer 30

---

<sup>4</sup> 'orthodox' betekent 'juiste rituelen'

jaar duurt en als oppositie tegen de Weense school, tegen de atonaliteit en de twaalftonige muziek te beschouwen is. De composities van de af en toe ook als pianist en dirigent optredende meester, die in zijn werken geen eenvormige fundamentele lijn volgt, omvat bijna alle muzikale genres. Stravinsky overleed in 1971 in New York.

### **Bogoroditse Devo en Ave Maria**

In 1926 begon Stravinsky missen bij te wonen in de Russisch-orthodoxe kerk voor ballingen in Parijs. Rond die tijd componeerde hij stukken voor a-capella koor gebaseerd op orthodoxe teksten. In het Ave Maria dat Stravinsky in 1934 componeerde, gebruikte hij de Kerkslavische taal: Bogoroditse Devo. In 1949 schreef hij ook een Latijnse versie met maar weinig verschil ten opzichte van de Kerkslavische. De stukken zijn homofoon: de afzonderlijke partijen van het meerstemmig gezang hebben grotendeels hetzelfde ritme. De Latijnse variant is iets langer en eindigt op Amen.

**Georgi Vasiljevitsj Sviridov** werd in 1915 in Fatezj (bij Koersk) geboren. Zijn moeder, die in het kerkkoor zong, beïnvloedde in zijn vroege jeugd zijn muzikale ontwikkeling. Hij hield vooral van de kerkdienst op Witte Donderdag. Latere ervaringen in zijn kindertijd resulteerden niet alleen in zijn voorliefde voor vocale werken, maar ook in nieuwe composities op religieuze thema's in de vroege negentiger jaren.

Na de vroege dood van zijn vader verhuisde zijn moeder naar familie in Kirov. Sviridov hield van literatuur, vooral poëzie. Vanaf 1927 bezocht hij de muziekschool van Koersk en in 1937 ging hij naar het conservatorium van Leningrad, waar hij bevriend raakte met Dmitry Shostakovich. Diens invloed op Sviridovs werk was duidelijk merkbaar. De veertiger jaren bracht hij door in Novisibirsk als evacu e, en hij componeerde daar voor het eerst vocale stukken.

Vanaf 1956 verbleef Sviridov in Moskou. Hij schreef er composities op de werken van Sergej Jesenin, Boris Pasternak, Nekrasov, Prokofiev en Lermontov. Daarna wijdde hij zich aan werken voor koor met elementen

van folklore. Hij werd hierin gevolgd door andere Sovjet-componisten. Sviridov stierf in 1998 in Moskou.

**Gospodi en Svjatjy Bože** zijn gebeden uit de Cyclus “Neizrechennoe chudo” (“Onuitsprekelijk wonder”). Deze cyclus is onderdeel van de liturgische cyclus Gezangen van Stille Zaterdag, die Sviridov in 1980 schreef. Deze cyclus bevat met gebeden en gezangen uit diensten in de Goede Week (de week voor Pasen).

**Sergej Vasiljevitsj Rachmaninov** (1873 Novgorod) was een Russisch componist, pianist, dirigent en muziekpedagoog. Hij geldt als een van de belangrijkste pianisten van de 20<sup>ste</sup> eeuw en was als componist voortzetter van de Russische romantiek. Al op 12-jarige leeftijd werd zijn muzikale talent ontdekt door zijn oudere neef Ziloti. Al tijdens zijn studie op het conservatorium van Moskou componeerde hij zijn Pianoconcert nr.1 (1891). Een jaar later hield hij ook zijn eerste grote tournee door Rusland. Als hoofd van de opera-afdeling van het Mariinski-Instituut te Sint-Petersburg componeerde hij zijn eerste symfonie. Het stuk werd echter de eerste keer, in 1897, zo slecht uitgevoerd en kreeg een zo vernietigende kritiek, dat Rachmaninov depressief werd en enkele jaren nauwelijks meer componeerde. In 1909 reisde hij voor het eerst naar de Verenigde Staten, waar hij na de revolutie van 1917 vaak verbleef en zich in 1934 definitief vestigde. Van daaruit ondernam hij vele concertreizen. Hij overleed op 69-jarige leeftijd in Beverly Hills in Californië.

### **Bogoroditse Devo**

Het “Bogoroditse Devo” (Ave Maria) is onderdeel van Rachmaninovs Vsjenosjnoje Bdjenije (nachtwake of Vespers), een van de mooiste werken die hij schreef. Het werd voor het eerst in 1915 in Moskou uitgevoerd door het Moskouse Synodale Koor, een mannenkoor, en werd zeer enthousiast ontvangen. Het aanbreken van de Russische revolutie in 1917 en het ontstaan van de Sovjet Unie leidden echter van overheidswege tot een verbod op religieuze muziek.

**Alfred Garrijevitsj Schnittke** was de zoon van een Duits-Joodse vader en een Volga-Duitse moeder. Hij werd in 1934 geboren in Engels, de toenmalige hoofdstad van de Volga-Duitse Republiek. Aanvankelijk studeerde hij in Wenen, later aan het conservatorium van Moskou waar hij ook les ging geven. Vanaf de zeventiger jaren wijdde hij zich volledig aan het componeren.

Zijn stijl was aanvankelijk avant-gardistisch en sterk beïnvloed door westerse compositietechnieken. In de jaren zeventig ontwikkelde hij een nieuwe stijl, het 'polystylisme', waarin verschillende muzikale stijlen uit verschillende muzikale tijdvakken waren gecombineerd. Omdat het Sovjet-regime uitvoering van zijn avant-gardistische of als westers beoordeelde werken dwarsboomde, moest Schnittke in zijn levensonderhoud voorzien met het schrijven van filmmuziek. In 1990 emigreerde Schnittke met zijn familie naar Hamburg. Vanaf 1985 kreeg hij drie zware hartinfarcten, en in 1998 overleed hij.

### **Drei geistlichen Gesängen**

In 1983 schreef Schnittke met zijn *Drei geistlichen Gesänge* voor gemengd koor a capella, een van de mooiste koorwerken van onze tijd. Hij liet bewust het verleden, heden en toekomst samenkomen, wat leidde tot een geheel nieuwe compositie. In het eerste gezang – het orthodoxe “Ave Maria” – ontmoeten twee koren elkaar op indrukwekkende wijze. Voor het tweede, het gebed *Heer Jesus Christus, Zoon van God, erbarm U over mij, zondaar* gebruikte hij een typisch stijlkenmerk uit de Russische koormuziek: met veel nuance spant hij een indrukwekkende dynamische boog. Het werk eindigt met het “Onze Vader” naar het Mattheus Evangelie, grotendeels unisono, hetgeen een sfeer van zowel eerbied als verhevenheid oproept.

### **Ola Gjeilo**

De Noorse componist Ola Gjeilo (1978) studeerde piano in Oslo en compositieleer in Londen en New York. Inmiddels woont en werkt hij al jaren in de Verenigde Staten. Zijn composities bestaan voornamelijk uit



werken voor piano, harmonieorkest en koor. Hij schreef Northern Lights tijdens een verblijf in zijn geboorteland rond Kerst 2007. De muziek en de tekst gaan over schoonheid. De immense “verschrikkelijke (*terribilis*)” schoonheid van het Noorderlicht inspireerde hem tot deze compositie. De tekst is afkomstig uit het Hooglied.

## Daan Manneke

De van origine Zeeuwse componist, organist en dirigent Daan Manneke is onlangs veel in het nieuws geweest rond zijn 80<sup>e</sup> verjaardag. Een tekenende anekdote van zijn muzikale gedrevenheid is het verhaal van Daan als twaalfjarige boerenzoon, voorbestemd om de boerderij over te nemen, die buiten medeweten van zijn strenge vader, van Kruiningen naar Yerseke fietst, omdat daar een orgelconcert is aangekondigd. Omdat hij geen geld heeft voor een toegangkaartje luistert Daan met zijn oor tegen de dikke kerkmuur naar de orgelmuziek.

Hij is nog steeds actief als componist. We hebben vanmiddag drie werken op het programma staan: **Psaume 122** “Je suis dans la joie” (2002), **Cantique de Siméon** (1991) en **Psaume 121** “Je lève mes yeux” (1962).

Citaat Eindhovens Dagblad: “Als je **Psalm 122** van Daan Manneke hoort, lijkt het of na een paar noten de zon door de wolken breekt en over heuvels vol kleurige bloemen strijkt. De tekst is doordrongen van verlangen naar een thuis, een veilig toevluchtsoord. Van een enkelvoudige lijn groeien stemmen in een koor naar alle kanten uit. Als luisteraar zou je willen dat de klanken blijven voortduren, een beschutting tegen de kille buitenwereld. “

De **Cantique de Siméon** stelt hoge eisen aan zowel zangers als toehoorders. De basisstructuur is vrij simpel maar door de vele versieringen, wisselende maatsoorten en scherpe dissonanten is het pittig werk. De hoofdtonen zijn Ais en B die voortdurend in de verschillende stemmen wisselen.

Uit een interview in Trouw (7 nov 2019):

"Een van mijn eerste stukken - **Psalm 121** met de tekst 'Je lève mes yeux sur les montagnes' - dat was gewoon beginnersgeluk. Toen het stuk dertig jaar oud was, benaderde een uitgever mij. Hij wilde het uitgeven en in een bundel opnemen. Hij adviseerde mij er nog eens goed naar te kijken, zodat ik er alle fouten uit kon filteren. Maar hoe ik ook zocht, ik kwam tot geen enkele verbetering. Opmerkelijk toch? Het heeft me geleerd om al mijn stukken te verdedigen, ook de vroege. Toen was ik ook al iemand. Ik heb alle respect voor dat jochie van twintig van toen. Psalm 121 is nog altijd mijn meest uitgevoerde werk."

### **Anton Bruckner (1824 – 1896)**

De Oostenrijkse componist en organist Anton Bruckner is vooral bekend door zijn symfonische werken. Hoewel hij al vroeg op de hoogte was van compositietechnieken – hij schreef zijn eerste compositie “Pange Lingua” als elfjarige, begon hij pas laat met serieus componeren. De meeste grote werken schreef hij pas na zijn veertigste, een leeftijd waarop Mozart, Schubert en Mendelsohn al lang waren overleden. Naast de orkestwerken heeft Bruckner ook heel wat kerkmuziek geschreven, waaronder zeven missen, een Te Deum, vijf psalmzettingen en een veertigtal motetten. Van deze motetten staan er drie op het programma, **Locus Iste** (1869), **Christus factus est** (1884) en **Os justi** (1879). Het zijn alle drie graduales, ofwel gezangen die in de Rooms Katholieke Mis gezongen worden tussen het epistel en het evangelie.

### **Arvo Pärt (1935)**

Deze hedendaagse wereldberoemde componist uit Estland heeft weinig introductie. Hij is een van de belangrijkste en meest geliefde componisten van dit moment. Tot 1976 schreef hij vooral in een modern idioom wat hem weinig onderscheidde van andere twintigste-eeuwse componisten die hem tot voorbeeld dienden, zoals Shostakovich, Bartók en Prokofiev. Ook gebruikte hij twaalftoonstechnieken van Schoenberg.

Vanaf 1976 ging hij in een veel eenvoudiger en toegankelijker stijl schrijven. Vanaf die tijd zijn zijn meeste stukken ook vocaal. Hij noemt die

nieuwe stijl zelf Tintinnabuli wat zoiets als klokjes betekent. Op het eerste gehoor vallen klokachtige modale intervallen op, die spannend klinken door de dissonanten, net zoals vanuit een bergtop verschillende kerkklokken tegelijkertijd luiden. De sobere eenvoud heeft Pärt gevonden in de inspiratie van middeleeuwse en renaissancemuziek. Het lijkt wel alsof de hele klassieke tijd en romantiek aan hem voorbij is gegaan.

Afgelopen jaar heeft het UKK de Kanon Pokajanan van Pärt uitgevoerd. Dat was een overweldigende ervaring en daarom is er nu weer een werk van hem in het programma opgenomen: **Da pacem Domine**. 'Arvo Pärt trekt de luisteraar onverbiddeijk mee in de hypnotische vierstemmige acapella-textuur', zo sloeg The New York Times de spijker op zijn kop in een recensie over het in 2004 geschreven Da pacem Domine. Pärt schreef het werk op verzoek van Jordi Savall voor een vredesconcert na de dramatische treinbombardementen in Madrid. Sindsdien klinkt het in Spanje jaarlijks ter herdenking van de slachtoffers. Een gelegenheid waarbij menigeen het niet drooghoudt.

### **Dirigent UKK, Bauwien van der Meer**

Na een afgeronde studie Kunstgeschiedenis studeerde Bauwien van der Meer zang aan het Koninklijk Conservatorium. Haar Master behaalde ze aan de Nieuwe Opera Academie. 2015/2016 deed Bauwien de postmasteropleiding koordirectie aan het Utrechts Conservatorium bij Fokko Oldenhuis en Rob Vermeulen. In 2015 richtte zij het Nieuw Vocaal Ensemble op, bestaande uit een kleine groep gevorderde koorzangers. Sinds september 2016 leidt ze het dameskoor van Colcanto in Almere. Bauwien is een veelvuldig gevraagde zangeres in het opera- en oratoriumrepertoire. Ze is tevens de vaste sopraan van vocaal kwartet Quatre Bouches en ze heeft een eigen trio: het Eisler Trio dat eigen bewerkingen speelt voor cello en gitaar en zang. Ook maakte ze dit seizoen haar feministische voorstelling: Fantastic Women. En op 30 november 2019 voerde ze met haar Nieuw Vocaal Ensemble werken uit van Howells, Boyd, Weir en Henderson in de Jacobikerk, Utrecht. Bauwien dirigeert het Utrechts Kamerkoor sinds april 2019.

## Teksten

### **Georgy Sviridov (1915-1998)**

#### ***Gospodi***

Gospodi, spasi blagochestivie, i  
uslishi nas. I vo veki vekof. Amin.

*Heer, red de godsvruchtigen en  
verhoor ons. Tot in de eeuwen der  
eeuwen. Amen*

#### ***Svjatyj Bože***

Svjatyj Bože, Svjatyj Kriepkyj,  
Svjatyj Bezsmertnyj, pomituj nas.

*Heilige God, Heilige Sterke, Heilige  
Onsterfelijke, Ontferm U over ons.*

### **Anton Bruckner (1824 - 1896)**

#### ***Locus iste***

Locus iste a Deo factus est, a Deo  
factus est inaestimabile  
sacramentum, irreprehensibilis  
est.

*Deze plek is gemaakt door God,  
een sacrament van onschatbare  
waarde, onaantastbaar.*

#### ***Christus factus est pro nobis***

Christus factus est pro nobis  
obediens usque ad mortem,  
mortem autem crucis. Propter  
quod et Deus exaltavit illum et  
dedit illi nomen, quod est super  
omne nomen.

(Filipenzen 2, vers 8)

*Christus is omwille van ons  
gehoorzaam geworden tot aan  
zijn dood, en wel een dood aan  
het kruis. Daarom verhief God  
hem in de hoogte en gaf hij hem  
een naam, die boven elke naam  
verheven is.*

#### ***Os justi***

Os justi meditabitur sapientiam:  
et lingua ejus loquetur  
judicium. Lex Dei ejus in corde  
ipsius: et non supplantabuntur  
gressus ejus.

Alleluia. (Psalm 37)

*De mond van de rechtvaardige  
drukt wijsheid uit en zijn tong  
spreekt recht. Gods wet is in zijn  
hart:  
en struikelen doen zijn stappen  
niet. Alleluia.*

## Igor Stravinsky (1882 – 1971)

### *Ave Maria*

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, Iesus. Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

Wees gegroet, Maria, vol van genade. De Heer is met U. Gij zijt de gezegende onder de vrouwen, En gezegend is Jezus, de Vrucht van Uw schoot. Heilige Maria, Moeder van God, bid voor ons, zondaars, nu en in het uur van onze dood. Amen.

## Alexander Poesjkin (1799 – 1837)

### Uit: de bronzen ruiter

Люблю тебя, Петра творенье,  
Люблю твой строгий, стройный вид,  
Невы державное теченье,  
Береговой ее гранит,

Твоих оград узор чугунный,  
Твоих задумчивых ночей  
Прозрачный сумрак, блеск  
безлунный,  
Когда я в комнате моей

Пишу, читаю без лампады,  
И ясны спящие громады  
Пустынных улиц, и светла  
Адмиралтейская игла,

И, не пуская тьму ночную  
На золотые небеса,  
Одна заря сменить другую  
Спешит, дав ночи полчаса.

(Over Petersburg)

Ik heb u lief, o Peters schepping.  
De schoonheid die uw lijnen biedt,  
Het machtig stuwen van de Newa  
Langs haar beschoeiing van graniet,

Het ijs'ren siersel van uw hekken,  
Uw nachten vol van dromerij,  
Uw schemer zonder maanlichtplekken,  
Als in de kamer ik bij mij

Kan lezen, schrijven, zonder lichter,  
In stille straten bleek en schuchter  
De huizen staan, en lichtomspreid,  
De naald der Admiraliteit;

Als 't avondrood door 't ochtendgloren  
In allerijl wordt afgelost,  
En 't nachtelijk duister, nauw geboren,  
Weer wijkt van zijn verkorte post.

Vertaling Aleida Schot

**Theodor Storm (1817 – 1888)**

**Am grauen Strand, am grauen Meer**

Am grauen Strand, am grauen Meer  
Und seitab liegt die Stadt;  
Der Nebel drückt die Dächer schwer,  
Und durch die Stille braust das Meer  
Eintönig um die Stadt.

Es rauscht kein Wald, es schlägt im Mai  
Kein Vogel ohn' Unterlass;  
Die Wandergans mit hartem Schrei  
Nur fliegt in Herbstesnacht vorbei,  
Am Strande weht das Gras.

Doch hängt mein ganzes Herz an dir,  
Du graue Stadt am Meer;  
Der Jugend Zauber für und für  
Ruht lächelnd doch auf dir, auf dir,  
Du graue Stadt am Meer.  
(Over Husum, zijn geboorteplaats)

Aan het grauwe strand, de grijze zee  
terzijde ligt de stad;  
de nevel drukt zwaar de daken neer  
en door de stilte bruist de zee  
eentonig rond de stad.

Er ruist geen bos, er is in mei  
geen vogel die steeds maar danst;  
de trekvangs vliegt met hard gekrijs  
alleen in de herfst 's nachts voorbij,  
en het gras verwaait aan het strand.

Toch hangt mijn hele hart aan jou,  
jij grijze stad aan zee;  
glimlachend toch rust altijd nou  
de tover der jeugd op jou, op jou,  
jij grijze stad aan zee.  
Vertaling Michiel Angenent

***Bogoroditse Devo***

Bogoroditse Devo, raduisya,  
Blagodatnaya Mariye, Gospod s  
Toboyu. Blagoslovenna Ty v  
zhenakh, i blagosloven plod  
chreva Tvoyego, yako Spasa rodila  
esi dush nashikh.

Lukas 1 28:42

Vertaling: Graham Sharp

*Maagdelijke Moeder Gods,  
verheug u, Maria vol van genade,  
de Heer is met u. Gij zijt de  
gezegende onder de vrouwen en  
gezegend is de vrucht van uw  
schoot, want gij hebt de Redder  
van onze zielen gebaard.*

**Sergei Rachmaninov (1873-1943)**

***Bogoroditse Devo***

*Zie hierboven*

## Daan Manneke (1939)

### 1 *Psalm 122. Cantique des degrés. De David.*

Je suis dans la joie quand on me dit: Allons à la maison de l'Éternel, nos pieds s'arrêtent dans tes portes, Jérusalem! Jérusalem, tu es bâtie comme une ville dont les parties sont liées ensemble. C'est là que montent les tribus, les tribus de l'Éternel, selon la loi d'Israël, pour louer le nom de l'Éternel. Car là sont les trônes pour la justice, les trônes de la maison de David. Demandez la paix de Jérusalem. Que ceux qui t'aiment jouissent du repos, que la paix soit dans tes murs, et la tranquillité dans tes palais! À cause de mes frères et de mes amis, je désire la paix dans ton sein; à cause de la maison de l'Éternel, notre Dieu, je fais des vœux pour ton bonheur.

*Verheugd was ik toen ik hoorde: 'Wij gaan naar het huis van de HEER,' verheugd ben ik, nu onze voeten staan binnen je poorten, Jeruzalem. Jeruzalem, als een stad gebouwd, hecht en dicht opeen. Daar komen de stammen samen, de stammen van de HEER, om Israëls plicht te vervullen, te prijzen de naam van de HEER. Daar zetelt het gerecht, daar troont het huis van David. Vraag om vrede voor Jeruzalem: 'Dat rust hebben wie van je houden, dat vrede heerst binnen je muren en rust in je vesting.'*  
*Om mijn verwanten en vrienden zeg ik: 'Vrede zij in jou.'* Om het huis van de HEER, onze God, wens ik je al het goede.  
Uit: Nieuwe Bijbelvertaling

### 2 *Cantique de Siméon*

Or laisses, Createur en paix ton serviteur, ensuyvant ta promesse: puisque mes yeux ont eu ce crédit d'avoir veu de ton salut l'adresse.

*Nu laat u, Heer, uw dienaar in vrede heengaan, zoals u hebt beloofd.*  
*Want met eigen ogen heb ik de*

Salut mis au devant de tout  
peuple vivant, pour l'ouïr et le  
croire: ressource des petits,  
lumière des gentils, et d'Israël la  
gloire.

*redding gezien die u bewerkt hebt  
ten overstaan van alle volken: een  
licht dat geopenbaard wordt aan  
de heidenen en dat tot eer strekt  
van Israël, uw volk.*

Uit: Nieuwe Bijbelvertaling. De Lofzang van Simeon is een hymne die Simeon uitsprak toen hij Jezus en zijn ouders in de tempel ontmoette. De tekst staat in het evangelie van Lucas 2,29-32. Simeon had van de Heilige Geest de belofte gekregen dat hij niet zou sterven voor hij de Messias gezien had. Op dit moment gaat die belofte in vervulling.

### 3 *Psalm 121 Cantique des degrés.*

Je lève mes yeux sur les  
montagnes... D'où me viendra le  
secours? Le secours me vient de  
l'Éternel, qui a fait les cieux et la  
terre. [...] L'Éternel te gardera de  
tout mal, Il gardera ton  
âme; L'Éternel gardera ton départ  
et ton arrivée, dès maintenant et  
à jamais.

Que la gloire soit au Père, et au  
Fils, et au Saint Esprit comme elle  
était à l'origine ; maintenant, et  
toujours et pour les siècles des  
siècles. Amen.

*Ik sla mijn ogen op naar de  
bergen, van waar komt mijn hulp?  
Mijn hulp komt van de HEER die  
hemel en aarde gemaakt heeft.*

*[...] De HEER behoedt je voor alle  
kwaad, hij waakt over je leven, de  
HEER houdt de wacht over je gaan  
en je komen van nu tot in  
eeuwigheid.*

*Ere aan de Vader en de Zoon,  
en de Heilige Geest, zoals het was  
in den beginnen, nu en altijd tot in  
de eeuwen der eeuwen. Amen.*

Uit: Nieuwe Bijbelvertaling. De eerste alinea zijn twee passages uit Psalm 121; de laatste alinea komt niet uit Psalm 121, maar is een zogenaamde doxologie, een vaste liturgische formule ter afsluiting van een gebed. De betreffende tekst wordt ook wel de kleine doxologie genoemd (in tegenstelling tot de grote doxologie: het gloria).



## AFANASIJ FET (1820 – 1892)

### Я пришёл к тебе с приветом

Я пришёл к тебе с приветом,  
Рассказать, что солнце встало,  
Что оно горячим светом  
По листам затрепетало;

Рассказать, что лес проснулся,  
Весь проснулся, веткой каждой,  
Каждой птицей встрепенулся  
И весенней полон жаждой;

Рассказать, что с той же страстью,  
Как вчера, пришёл я снова,  
Что душа всё так же счастью  
И тебе служить готова;

Рассказать, что отовсюду  
На меня весельем веет,  
Что не знаю сам, что буду  
Петь - но только песня зреет.

## William Shakespeare (1564 – 1616)

### Sonnet 130

My mistress' eyes are nothing like the sun;  
Coral is far more red than her lips' red.  
If snow be white, why then her breasts  
are dun;

If hairs be wires, black wires grow on  
her head.

I have seen roses damasked, red and  
white,  
But no such roses see I in her cheeks;  
And in some perfumes is there more  
delight

Than in the breath that from my  
mistress reeks.  
I love to hear her speak, yet well I  
know

### Ik kwam bij je met verhalen

Ik kwam bij je met verhalen  
Hoe de zon was opgekomen,  
Hoe zij met haar heldere stralen  
Speelde in 't lover van de bomen.

Hoe het hele bos ontwaakt was  
En van lentelust doordrongen,  
Ieder twijgje aangeraakt was  
En hoe alle vogels zongen.

Hoe door hartstocht diep bewogen  
Ik naar jou werd toegedreven.  
Hoe mijn ziel, nog steeds bevlogen,  
Voor 't geluk en jou wil leven.

Hoe gevoelens mij omringen  
Van geluk, als nooit tevoren.  
Ik weet nog niet wat ik zal zingen,  
Maar een lied wordt straks geboren.

Vertaling Marja Wiebes en Margriet Berg

De ogen van mijn lief zijn echt niet  
hemelsblauw;  
Haar lippen steken bleekjes af bij rood  
koraal.

Als sneeuw dan wit is, is haar boezem  
zeker grauw?  
Die zwarte draden maken haar nog net  
niet kaal.

Ik zag soms rozen, damascener-rood  
en -wit,  
Maar zulke blossen tonen toch haar  
wangen niet. Waar menig parfum een  
verfijnd bouquet bezit,  
Blijkt dat haar adem naar iets anders  
riekt.

Ik luister graag naar haar, maar weet  
heel goed

That music hath a far more pleasing  
sound.

I grant I never saw a goddess go:  
My mistress when she walks treads on  
the ground.

And yet, by heaven, I think my love as  
rare  
As any she belied with false compare.

### **Arvo Pärt (1935)**

#### ***Da pacem***

Da pacem, Domine, in diebus  
nostris: quia non est alius qui  
pugnet pro nobis nisi tu, Deus  
noster.

### **Ola Gjeilo (1978)**

#### **Northern Lights**

Pulchra es, amica mea, suavis et  
decora, filia Jerusalem, sicut  
Jerusalem, terribilis ut castrorum  
acies ordinata. Averte oculos tuos  
a me, quia ipsi me avolare  
fecerunt.

### **Alfred Schnittke (1934-1998)**

#### ***Drei Geistliche Gesänge***

I Bogoroditse Devo. Zie boven

II Gospodi Iisuse Khriste, syn'e  
bozhij, pomiluj m'a gr'eshnogo.

Dat het nou niet bepaald muziek der  
sferen is.

Godinnen komen je soms zwierig  
tegemeet,

Terwijl mijn lief weer aan het klossen  
is.

Maar toch, hoezeer zij met die beelde  
wordt onteerd,  
Ik heb haar lief – en er is niets dat mij  
nog deert.

Vertaling Arie Sonneveld

*Geef vrede, Heer, in onze  
dagen: want er is geen ander die  
voor ons strijdt dan u, onze God.*

*Je bent mooi, vriendin van me, zo  
zacht en bekoorlijk, dochter van  
Jerusalem, als Jeruzalem zelf, zo  
ontzagwekkend als een leger in  
slagorde. Wend je ogen van me  
af, want ze doen me wegvlugten.*  
Hooglied 6:4-5

*Heer Jesus Christus, Zoon van  
God, ontferm u over mij, zondaar*

Lukas 18: 13 15

III Otche nash, izhe yesi na  
nyebyesi, da svyatitsya im'ya  
Tvoye, da prydyet Tsarstviye  
Tvoye, da budyet volya Tvoya, –  
yako na nyebyesi, i na zyemli.  
Khlyeb nash nasushchnyy dazhd'  
nam dnyes', I ostavi nam dolhi  
nasha, yako zhe i my ostvlyayem  
dolzhnikom nashym, I nye vvyedi  
nas vo iskusheniye, no izbavi nas  
ot lukavoho. Tsarstvo i sila i slava  
vo veky. Amin

### **Trilussa (1871 – 1950)**

(Pseudoniem van Carlo Salustri)

#### **Felicità**

C'è un'Ape che se posa  
su un bottone de rosa:  
lo succhia e se ne va ...  
Tutto sommato, la felicità  
è una piccola cosa.

*Onze Vader die in de hemel zijt,  
uw naam worde geheiligd, uw rijk  
komen, uw wil geschiede op aarde  
zoals in de hemel. Geef ons heden  
ons dagelijks brood en vergeef  
ons onze zonden, zoals wij ...  
zonden vergeven. En leidt ons niet  
in bekoring, maar bevrijd ons van  
het kwade. Want van u is het  
koninkrijk, de macht en de glorie  
tot in eeuwigheid. Amen.*

Mattheus 6: 9–13

#### **Geluk**

Een Bij strijkt neer op  
een rozenknop:  
hij zuigt en gaat ...  
Geluk, kortom, bestaat  
uit vrijwel nop.

Vertaling Frans Verbrugge  
en Michiel Angenent

Het Utrechts Kamerkoor wordt voor dit concert financieel gesteund door het Elise Mathilde Fonds

*Elise Mathilde*

---

### **Nieuwsbrief UKK**

Hebt u genoten van het concert en smaakt het naar meer?

Bij de ingang van de kerk ligt een lijst waarop u zich kunt opgeven voor onze nieuwsbrief. Of ga naar [www.utrechtskamerkoor.nl](http://www.utrechtskamerkoor.nl) en schrijf u in. Elke tiende aanmelder ontvangt een gratis concertkaartje!

### **Vrienden van het Utrechts Kamerkoor**

Het optreden van het Utrechts Kamerkoor wordt mede mogelijk gemaakt door de bijdrage van onze Vrienden van het Utrechts Kamerkoor. Deze steun hebben we hard nodig. Ook u kunt zich aansluiten bij de "Vrienden van het Utrechts Kamerkoor". Met een financiële bijdrage steunt u het Utrechts Kamerkoor bij haar activiteiten en u wordt op de hoogte gehouden van alle concerten.

Natuurlijk wordt u als Vriend uitgenodigd om de door ons zelf georganiseerde concerten te bezoeken tegen een gereduceerde prijs. Er wordt een stoel voor u gereserveerd. U wordt Vriend van het Utrechts Kamerkoor door jaarlijks een bijdrage van ten minste € 25 over te maken op rekeningnummer NL92 INGB 0002 3073 52 t.n.v. Utrechts Kamerkoor te Utrecht, onder vermelding van "Vriend van het Utrechts Kamerkoor" en uw e-mailadres.